

**Laki kulttuuriaineistojen
tallettamisesta ja säilyttämisestä
28.12.2007/1433**

Verkkoaineisto

Esa-Pekka Keskitalo
19.5.2008

Lain tarkoitus (1 §)

- *Tämän lain tarkoituksena on*
 - *Suomessa yleisön saataville saatettujen*
 - *kansallisen kulttuurin aineistojen*
 - *säilyttäminen tuleville sukupolville ja*
 - *saattaminen tutkijoiden ja muiden tarvitsijoiden käyttöön.*

Lain tarkoitus – alustavaa tulkintaa

- ”Yleisön saataville saatettuja” ovat
 - Täysin avoimesti saatavat aineistot
 - Maksulliset aineistot (raha ei haise)
 - Aineistot, jotka vaativat rekisteröitymistä
- **Ei** intranetit yms. (pääsy edellyttää, että on esim. työntekijä tms.)
- Mitä on kansallisen kulttuurin aineisto?
 - Suurin piirtein kaikki
- Ketkä voivat käyttää aineistoa?
 - Suurin piirtien kaikki

Soveltamisala (2 §)

- *Tätä lakia sovelletaan*
 - *Suomessa sijaitsevilla palvelimilla oleviin verkkoaineistoihin*
 - *sekä muihin verkkoaineistoihin, jotka on tarkoitettu yleisön saataville Suomessa...*
 - nimittäin **erityisesti** Suomessa.
- *verkkoaineistolla [tarkoitetaan] tietoverkoissa saatavilla olevaa aineistoa;*
 - siis suurin piirtein kaikki

Verkkoaineiston haku ja tallentaminen (7 §)

- *Kansalliskirjaston tehtävänä on*
 - *ohjelmallisesti hakea ja tallentaa*
 - *yleisön saatavilla olevaa verkkoaineistoa tietoverkoista.*
- *Haettavaan ja tallennettavaan verkkoaineistoon tulee sisällyttää edustavasti ja monipuolisesti tietoverkoissa eri aikoina yleisön saatavilla olevaa aineistoa.*

Verkkoharavointi tällä hetkellä

- Uusi tekijänoikeuslaki *mahdollisti* haravoinnin aloittamisen – kulttuuriaineistolaki *velvoittaa* siihen
- Aineistoa vuodesta 2006 alkaen
- Määrällinen tavoite tällä hetkellä: noin 50 miljoonaa tiedosto vuodessa
 - luvussa mukana myös kaikki grafiikka ja muu säälä
 - noin 2 – 3 teratavua
 - ”Sivujen” määrää vaikea arvioida

Mitä kerätään?

- Vuosittainen ”fi”-haravointi – ”pysäytyskuva”
- Teemakeräykset: presidentinvaalit, euroviisut ym.
- Ajankohtaiskeräykset – Jokela yms.

Verkkoarkiston haasteita

- Keruu on ”karkeaa” – ei takaa, että jokin tietty sivu on tallessa
- säilytettävän aineiston tunnistaminen .com- yms. domaineista on hankalaa
- Tekniset ongelmat yms.
 - Aineistojen koko
 - Aineistojen toiminnallisuuden säilyttäminen
 - Etenkin tietokannat ongelmallisia
- Käyttö perustuu tekstihakuihin – ei metadataa

Verkkoarkistoinnin suunnitelmia

- Tutkijaseminaari 16.5.:
 - keskustelut ja muu yhteisöllinen aineisto
 - ”kunnanhallituksen pöytäkirjat säilyvät ilman verkkoarkistoakin” eli keskitytään aineistoon, jota ei muualta saada talteen.
 - Yhdistäminen tutkimusprojekteihin: molemmat hyötyvät
 - Dynaamisuuden säilyttäminen – verkkopelit yms.
 - Eettisiin ongelmiin otettava kantaa – esim. virtuaalimaailman tapahtumien ”nauhoittaminen”

Velvollisuus verkkoaineiston haun mahdollistamiseen ja luovuttamiseen (8 §)

- *Verkkojulkaisijan tulee*
 - *mahdollistaa 7 §:ssä tarkoitetun verkkoaineiston haku ja tallentaminen **tai***
 - *luovuttaa aineisto Kansalliskirjastolle, jos aineistoa ei voida hakea ja tallentaa ohjelmallisesti.*
- “mahdollistaa tallentaminen”
 - Vapaa aineisto ei kaipaa toimenpiteitä
 - Rajoitettu: pääsyn avaaminen haravalle
- ”luovuttaa aineisto”
 - Työlästä molemmille osapuolille

Muut säännökset (9 §) - keruusuunnitelma

- *Opetusministeriö vahvistaa Kansalliskirjaston esityksestä suunnitelman verkkoaineistojen hakemisen ja tallentamisen laajuudesta sekä verkkoaineistojen luovuttamiskäytännöistä.*
- *Suunnitelmassa otetaan huomioon*
 - *Kansalliskirjaston käytettävissä olevat tekniset ja taloudelliset resurssit,*
 - *lain tarkoituksen mukaisen tutkimuksen ja kulttuurihistoriallisen arkistoinnin tarpeet samoin kuin*
 - *verkkojulkaisijoiden tasapuolinen kohtelu.*

Keruu-suunnitelman näkymiä

- “tutkimuksen ja arkistoinnin tarpeet”
 - Aineistoa säilytetään käytettäväksi
 - Tutkijat tärkeä asiakasryhmä
 - Mitä halutaan nyt, mitä tulevaisuudessa?
 - Siksi yhteys tutkijoihin tärkeä
 - Tutkimusyhteistyö?

Tekijänoikeuslaki: teosten käyttäminen kulttuuriaineistoja säilyttävissä kirjastoissa (16 b §)

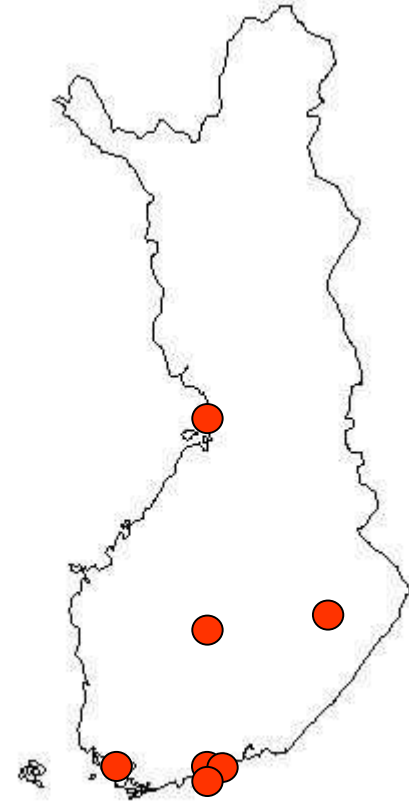
- *Kirjasto, jolle - - lain mukaan on luovutettava teoksen kappale, saa - - valmistaa kokoelmiinsa liitettäväksi kappaleita tietoverkoissa yleisön saataviin saatetuista teoksista;*

Tekijänoikeuslaki: teosten käyttäminen kulttuuriaineistoja säilyttävissä kirjastoissa (16 b § jatk.)

- *Kirjasto, jolle - - lain mukaan on luovutettava teoksen kappale, saa välittää kokoelmissaan olevan julkistetun teoksen yleisöön kuuluvalla henkilölle*
 - *tutkimusta*
 - *tai yksityistä opiskelua varten*
 - *yleisölle välittämiseen varatuilla laitteilla,*
 - *jos muu kuin tässä kohdassa tarkoitetun käytön edellyttämä teoksen kappaleen valmistaminen digitaalisesti on estetty sekä*
 - *jos teoksen välittäminen edelleen on estetty,*
 - *sellaisen kirjaston tiloissa, jonka kokoelmiin liitettäväksi aineisto kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä annetun lain mukaan sijoitetaan, sekä eduskunnan kirjastossa ja Kansallisessa audiovisuaalisessa arkistossa;*

Eli missä aineistoa voi käyttää?

- Kansalliskirjasto
- Kansallinen audiovisuaalinen arki
- Eduskunnan kirjasto
- Joensuun yliopiston kirjasto
- Jyväskylän yliopiston kirjasto
- Oulun yliopiston kirjasto
- Turun yliopiston kirjasto
- Åbo akademis bibliotek
- ... ja niiden sivutoimipisteet.

Kuinka aineistoa saa käyttää?

- Katsella / kuunnella tietokoneella.
- Tulostaa.
- **EI!** digitaalisia kopioita!

Linkkejä

- Lait:
 - Kulttuuriaineistolaki:
 - <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20071433>
 - Tekijänoikeuslaki:
 - <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1961/19610404>
- <http://www.kansalliskirjasto.fi/julkaisuala/vapaakappaleet.html>
- <http://www.netpreserve.org/> (kansainv. yhteistyö)
- <http://www.archive.org/web/web.php> (Internet Archive)